

МЕЛОФАГОЗ У СКЛАДІ АСОЦІАТИВНИХ ІНВАЗІЙ ОВЕЦЬ

Євстаф'єва В. О.

д.вет.н., професор

Бородай Є. О.*

аспірант

Мельничук В. В.

к.вет.н.,

Полтавська державна аграрна академія, м. Полтава

e-mail: evstva@ukr.net

Актуальність проблеми. Завдяки унікальним біологічним та господарсько-корисним особливостям овець відбулося їх розповсюдження практично на усій земній кулі, в тому числі пустелях та гірських місцевостях, а у багатьох країнах світу ця галузь займає провідне місце серед інших галузей продуктивного тваринництва. В нинішніх умовах господарювання галузь вівчарства може бути однією з перспективних для відновлення та її розвитку з позицій підвищення ефективного використання землі, рівня зайнятості населення, забезпечення національного сектору переробної та легкої промисловості сировиною з цілющими властивостями (вовна, баранина, бринза) [1–3].

Запорукою успішного розвитку вівчарства є ветеринарне благополуччя поголів'я. Серед захворювань овець заразної етіології значне місце посідають ектопаразитарні хвороби, зокрема мелофагоз [4, 5].

Дослідженнями вітчизняних і зарубіжних вчених доведено, що мелофагоз є значно поширеною ентомозною інвазією овець, де інвазованість тварин кровососками може сягати 100 % [6, 7]. Однак на території України дослідження щодо вивчення поширення мелофагозу овець висвітлені лише в окремих працях, які носять фрагментарний характер.

Тому, актуальним є з'ясування особливостей перебігу мелофагозу у складі асоціативних інвазій на території України.

Матеріали і методи досліджень. Дослідження проводилися впродовж 2015–2017 рр. на базі наукової лабораторії кафедри паразитології та ветеринарно-санітарної експертизи факультету ветеринарної медицини Полтавської державної аграрної академії і в умовах вівцегосподарств Полтавської та Запорізької областей. При паразитологічному обстеженні поголів'я основними показниками ураження овець збудниками мелофагозу, гельмінтозів та протозоозів були екстенсивність та інтенсивність інвазії (ЕІ та ІІ). Інвазованість овець мелофагами вивчали шляхом повного обстеження

* Науковий керівник – доктор ветеринарних наук, професор Євстаф'єва В. О.

волосяного покриву тварин. Відловлювали та збирали комах на всіх стадіях їх розвитку за допомогою пальців і анатомічного пінцета. Гельмінтоовоскопію проб фекалій проводили за методом В. Н. Трача. Всього обстежено 5084 овець.

Результати досліджень. Проведеними дослідженнями встановлено, що мелофагозна інвазія у овець на території Лісостепу та Степу України частіше перебігає у складі інвазій шлунково-кишкового каналу (68,83 %). Мелофагоз у вигляді моноінвазії реєстрували рідше – у 31,17 % овець, уражених *M. ovinus* (рис. 1).

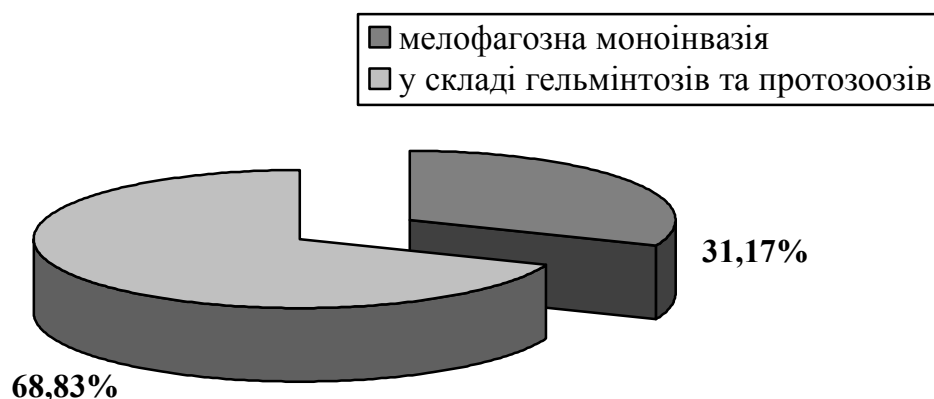


Рис. 1. Відсоткове співвідношення перебігу мелофагозу овець у вигляді моноінвазії та у складі мікстинвазій

Найчастіше мелофагоз перебігав у складі дво- (46,06 %) та трикомпонентних (38,51 %) асоціативних інвазій овець. Рідше виявляли чотирьох- та п'ятикомпонентні асоціації паразитів (13,57 та 1,86 % відповідно) (рис. 2). Співчленами мелофаг були збудники гельмінтозів (стронгілятози органів травлення, трихуроз, стронгілоїдоз та монієзіоз) та еймеріозу.

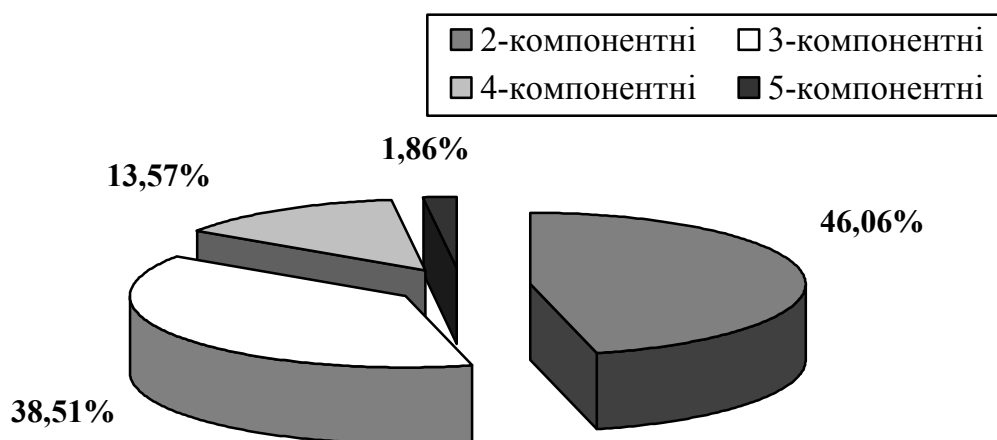


Рис. 2. Відсоткове співвідношення мелофагозу в складі асоціативних інвазій овець

Всього виявлено 25 різновидів асоціативних інвазій овець, у складі яких був мелофагоз. Так, із двокомпонентних інвазій найчастіше реєстрували мелофагозно-стронгілятозну (17,51 % від загальної кількості овець, хворих на мікстінвазії), мелофагозно-еймеріозну (13,46 %) та мелофагозно-трихурозну (10,83 %). Менший відсоток становили мелофагозно-монієзіозна (2,95 %) та мелофагозно-стронгілоїдозна (1,31 %) інвазії. Із трикомпонентних інвазій найчастіше реєстрували мелофагозно-стронгілятозно-еймеріозну (19,80 %). Рідше діагностували: мелофагозно-трихурозно-еймеріозну (4,17 %), мелофагозно-трихурозно-монієзіозну (3,50 %), мелофагозно-еймеріозно-стронгілоїдозну (3,50 %), мелофагозно-стронгілятозно-стронгілоїдозну (3,28 %), мелофагозно-монієзіозно-еймеріозну (1,86 %), мелофагозно-трихурозно-стронгілоїдозну (1,42 %) та мелофагозно-монієзіозно-стронгілоїдозну (0,98 %) мікстінвазії. Відсоток чотирьохкомпонентних асоціацій коливався в межах від 0,44 до 4,60 %, склад яких був представлений наступними збудниками: мелофаги, стронгіляти, еймерії і стронгілоїдеси (4,60 %); мелофаги, стронгіляти, трихуриси і монієзії (2,62 %); мелофаги, трихуриси, монієзії і еймерії (2,41 %); мелофаги, стронгіляти, трихуриси і еймерії (1,75 %); мелофаги, трихуриси, еймерії і стронгілоїдеси (1,20 %); мелофаги, стронгіляти, монієзії і еймерії (0,55 %); мелофаги, трихуриси, монієзії і стронгілоїдеси (0,44 %).

П'ятикомпонентні асоціації мелофаг зі збудниками гельмінтозів та еймеріозу виявляли у 17 із 914 голів (1,86 %) за коливань від 0,11 до 0,98 %.

Отже, мелофагоз овець в умовах Лісостепу та Степу України частіше перебігає у складі дво- та трикомпонентних асоціативних інвазій тварин.

Висновок. Встановлено, що мелофагоз у 68,83 % перебігає у складі інвазій шлунково-кишкового каналу овець. Найчастіше встановлювали дво- (46,06 %) та трикомпонентні (38,51 %) асоціації *Melophagus ovinus* із стронгілятами (до 19,80 %), еймеріями (до 13,46 %) та трихурисами (до 10,83 %).

Література

1. Бінкевич В. Я. Вівчарство України: основні тенденції функціонування галузі / В. Я. Бінкевич, І. В. Яценко // Науковий вісник Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького. – 2015. – Т. 17, № 1 (2). – С. 212–220.

2. Вдовиченко Ю. В. Стан та перспективи розвитку галузі вівчарства України / Ю. В. Вдовиченко, П. Г. Жарук // Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету. – 2013. – № 1. – С. 136–138.

3. Микитин Л. Є. Стан та перспективи розвитку вівчарства в Україні / Л. Є. Микитин, В. Я. Бінкевич, О. Я. Білик // Науковий вісник Львівського

національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. Гжицького. – 2013. – Т. 15, № 1 (4). – С. 133–141.

4. Курхули Н. Р. Патогенез мелофагоза овец и меры борьбы с ним в условиях Нечерноземной зоны РСФСР : дисс. ... канд. вет. наук : 03.00.19 / Н. Р. Курхули. – М., 1984. – 132 с.

5. Mulugeta Y. Ectoparasites of Small Ruminants in three Selected Agro-Ecological sites of Tigray Region / Y. Mulugeta, T. Yacob, H. Ashenafi // Tropical Animal Health and Production. – 2010. – Vol. 42 (6). – P. 1219–1224.

6. Мигунов И. М. Распространение и экономический ущерб, наносимый мелофагозом овцеводству Читинской области / И. М. Мигунов, П. В. Тимофеев // Ветеринарная энтомология и арахнология. – М. : Колос, 1983. – С. 182–185.

7. Chanie M. *Bovicola ovis* and *Melophagus ovinus* : Spatial distribution on Menz breed Sheep / M. Chanie // International Journal of Animal and Veterinary Advances. – 2011. – Vol. 3 (6). – P. 429–433.